

Groot vertrouwen onder hoger opgeleiden

10

Hans Schmeets en Bart Huynen

Publicatiedatum CBS-website: 27 juli 2010

Verklaring van tekens

.	= gegevens ontbreken
*	= voorlopig cijfer
**	= nader voorlopig cijfer
x	= geheim
–	= nihil
–	= (indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
0 (0,0)	= het getal is kleiner dan de helft van de gekozen eenheid
niets (blank)	= een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
2008–2009	= 2008 tot en met 2009
2008/2009	= het gemiddelde over de jaren 2008 tot en met 2009
2008/'09	= oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz., beginnend in 2008 en eindigend in 2009
2006/'07–2008/'09	= oogstjaar, boekjaar enz., 2006/'07 tot en met 2008/'09

In geval van afronding kan het voorkomen dat het weergegeven totaal niet overeenstemt met de som van de getallen.

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Henri Faasdreef 312
2492 JP Den Haag

Prepress

Centraal Bureau voor de Statistiek - Grafimedia

Omslag

TelDesign, Rotterdam

Inlichtingen

Tel. (088) 570 70 70
Fax (070) 337 59 94
Via contactformulier: www.cbs.nl/infoservice

Bestellingen

E-mail: verkoop@cbs.nl
Fax (045) 570 62 68

Internet

www.cbs.nl

Het vertrouwen tussen burgers onderling en het vertrouwen van burgers in maatschappelijke organisaties en instellingen is van belang voor de sociale samenhang in de samenleving. Tussen bevolkingsgroepen is er een grote verscheidenheid in de mate van vertrouwen. Vooral het genoten onderwijs speelt hierbij een belangrijke rol. Daarnaast verschillen jongeren en ouderen, mannen en vrouwen en de achterbannen van de politieke partijen in hun mate van vertrouwen. Dit blijkt uit een onderzoek onder 10 duizend personen dat in 2008 is uitgevoerd.

1. Vertrouwen van belang voor sociaal kapitaal

In 2008 is het CBS gestart met het speerpunt Sociale Samenhang. In 2009 is een conceptueel kader ontwikkeld waarin de pijlers participatie en vertrouwen zijn onderscheiden (Te Riele en Roest, 2009). Bij participatie gaat het om sociale contacten, het geven van informele hulp aan anderen, de deelname aan activiteiten binnen organisaties en aan politieke activiteiten. Bij vertrouwen gaat het om het vertrouwen tussen mensen onderling – het sociaal vertrouwen – en het vertrouwen in maatschappelijke en politieke instituten: het institutioneel vertrouwen. Vertrouwen gaat hand in hand met de deelname aan activiteiten in samenleving: via sociale contacten, participatie in organisaties en op politiek terrein. Contacten in de samenleving, gebaseerd op gemeenschappelijke waarden en normen, genereren vertrouwen, en omgekeerd bevordert vertrouwen ook het aantal contacten.

Netwerken van personen die elkaar vertrouwen worden aangeduid als sociaal kapitaal. Sociaal kapitaal fungeert als smeerolie in de maatschappij en stuwt de economische productiviteit en groei op (Knack en Keefer, 1997; Woolcock, 1998; Coté en Healy, 2001). Daarnaast draagt het bij aan het welzijn op het terrein van onder meer veiligheid en gezondheid (Wilkinson en Marmot, 2003).

Hoe is het gesteld met het sociale en institutionele vertrouwen? Uit eerder onderzoek blijkt dat het vertrouwen in zowel de medemens als in instellingen in de periode 2002-2008 is toegenomen (Kloosterman en Schmeets, 2010). In dit artikel wordt ingegaan op gegevens die in 2008 zijn verzameld onder ruim 10 duizend personen. Hiermee kan ook het vertrouwen van kleine bevolkingsgroepen, zoals gepromoveerden en stemmers op politieke partijen, in beeld worden gebracht.

2. Vertrouwen van bevolkingsgroepen

Sociaal vertrouwen

Met 63 procent geeft een grote meerderheid aan dat andere personen wel te vertrouwen zijn. Daarentegen vindt 37 procent dat men niet voorzichtig genoeg kan zijn in de omgang met anderen.

Er zijn sterke verschillen tussen de opleidingsgroepen in het sociaal vertrouwen. Van de personen met alleen lager onderwijs heeft 38 procent vertrouwen in anderen. Dit loopt gestaag op tot 96 procent van de personen die een promotieonderzoek aan een universiteit hebben afgerond. Mannen hebben met 67 procent meer sociaal vertrouwen dan vrouwen met 60 procent (*grafiek 1*).

Institutioneel vertrouwen

Drie kwart van de burgers heeft vertrouwen in de politie, en meer dan 60 procent in rechters, het leger en de NAVO. Het vertrouwen in grote bedrijven, ambtenaren, de Europese Unie, de Tweede Kamer en vooral de kerken en de pers is minder groot.

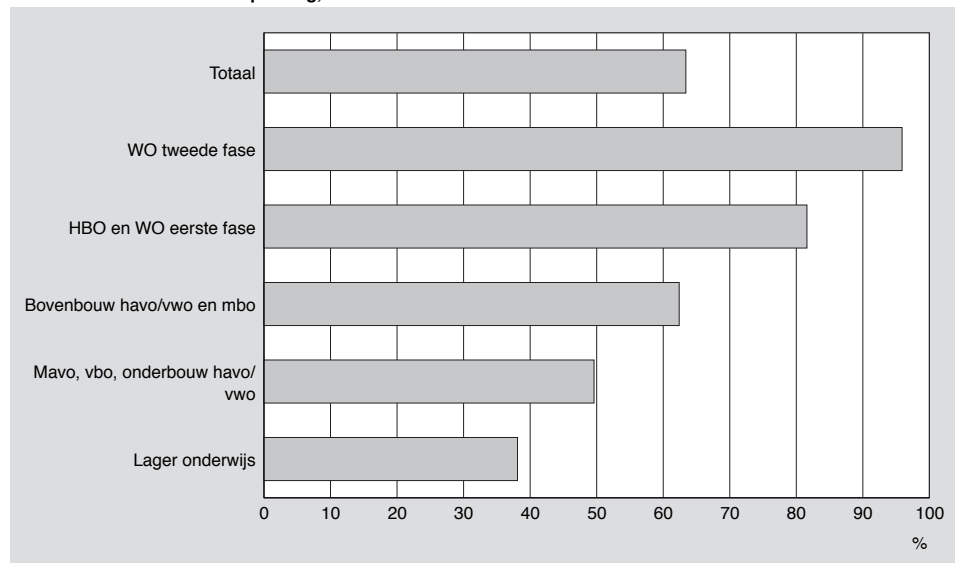
Gemiddeld hebben burgers vertrouwen in de helft van deze tien instellingen. Dit loopt op van 4 instellingen bij de laagst opgeleiden tot bijna 7 bij de gepromoveerden. Mannen en vrouwen onderscheiden zich nauwelijks (*grafiek 2*).

Vertrouwen naar politieke voorkeur

Het vertrouwen in anderen varieert sterk tussen de achterbannen van de politieke partijen, gebaseerd op het stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen van 2006. Van de stemmers op GroenLinks hebben bijna negen op de tien vertrouwen in andere personen, tegen minder dan de helft van de niet-stemmers en de achterban van de PVV. De achterban van de PVV heeft ook het minste vertrouwen in instituten, vooral in de Tweede Kamer en de Europese Unie. Het grootste vertrouwen in de tien instellingen hebben de achterbannen van het CDA, de SGP en de ChristenUnie, gevolgd door die van D66 en GroenLinks (grafiek 3).

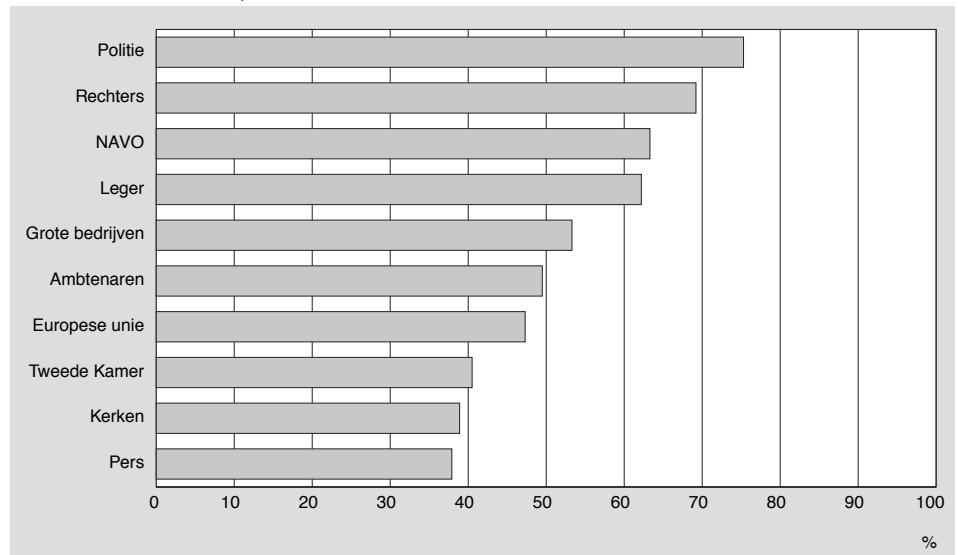
Hans Schmeets en Bart Huynen

1. Sociaal vertrouwen naar opleiding, 2008

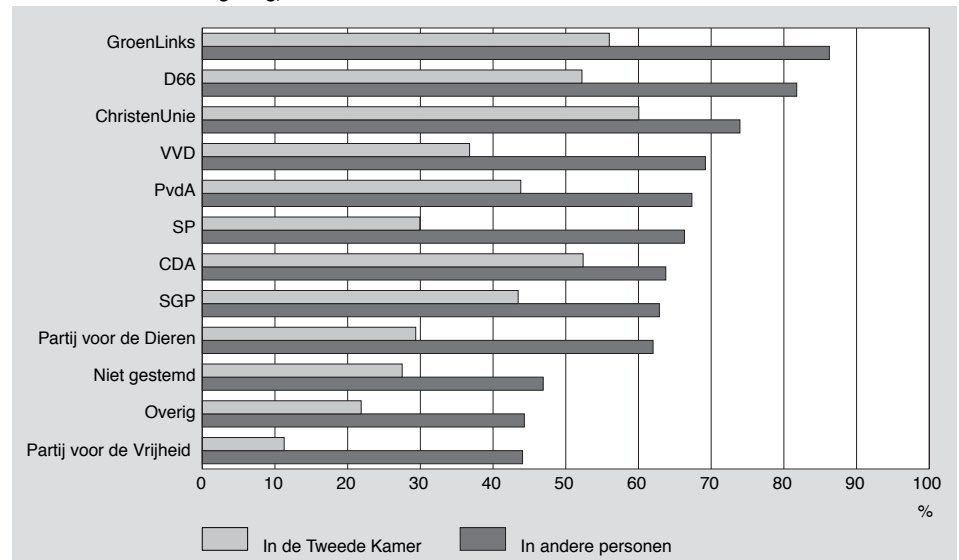
Bron: CBS

2. Institutioneel vertrouwen, 2008

Bron: CBS

3. Vertrouwen naar stemgedrag, 2008

Bron: CBS

Literatuur

Coté, S. en T. Healy (2001). The well-being of nations. The role of human and social capital. Paris: Organisation for Economic Co-operation and Development.

Kloosterman, R. en H. Schmeets (2010). Vertrouwen in medemens en instituties toegenomen aan het begin van de 21e eeuw. *Bevolkingstrends* (2), p. 43-49.

Knack S. en P. Keefer (1997). Does social capital have an economic pay-off? A cross country investigation. *Quarterly Journal of Economics*, (112)4, blz. 1251-1288.

Te Riele, S. en A. Roest (2009). Sociale Samenhang: Raamwerk en Lacunes in de Informatievoorziening. CBS-rapport SAH-2009-H2 (CBS, Den Haag/Heerlen).

Woolcock M. (1998). Social capital and economic development. *Theory and Society*, 27: 151-208.

Wilkinson, R. en M. Marmot (ed.) (2003). Social determinants of health: the solid facts. 2nd edition. World Health Organization Europe.

Sociaal vertrouwen

Het sociaal vertrouwen is de mate waarin burgers elkaar vertrouwen. De exacte vraag luidt: Vindt U over het algemeen dat de meeste mensen wel te vertrouwen zijn, of vindt U dat men niet voorzichtig genoeg kan zijn in de omgang met anderen?

Institutioneel vertrouwen

Het institutioneel vertrouwen is de vertrouwensband tussen de burger en organisaties en instellingen als de politiek, de media, de kerk, het leger, de Europese Unie en de NAVO. Om dit te meten is de volgende vraag gesteld: 'Wilt u voor elk van de volgende tien instellingen aangeven hoeveel vertrouwen u hierin heeft. Heeft u hierin 1. heel veel vertrouwen; 2. tamelijk veel vertrouwen, 3. niet zoveel vertrouwen of 4. helemaal geen vertrouwen.' In de analyses zijn de categorieën 1 en 2 en 3 en 4 samengevoegd. De gegevens zijn afkomstig uit de enquête European Union – Statistics on Income and Living Conditions (EU-SILC) dat in de periode juni-september 2008 is uitgevoerd. EU-SILC is een Europees onderzoek naar de inkomens- en leefsituatie van huishoudens dat jaarlijks in alle lidstaten

van de Europese Unie wordt uitgevoerd. De vragen over het vertrouwen zijn gesteld aan één persoon in het huishouden. De steekproefomvang voor het Nederlandse onderzoek is circa 10 duizend huishoudens. De gepresenteerde percentages hebben dus onnauwkeurigheidsmarges.